

Com els crancs

Joan F. Mira

“**B**en mirat, diu, hauria hagut de ser tasca de la seua generació expressar la misèria dels refugiats de la Prússia Oriental: les caravanes hivernals cap a l'oest, la mort en les congestes, els que rebentaven vora els camins i als forats de gel tan bon punt la glaçada badia de Frische Haff començava a trencar-se per les bombes o el pes dels carros de cavalls, i malgrat tot des de Heiligenbeil cada vegada més gent, per por de la venjança russa, avançava amb penes i treballs per infinites superfícies nevades... Fugida... La mort blanca. Mai, diu, no s'hauria hagut de callar tanta aflicció, ni que fos perquè la pròpia culpa havia estat massa forta i el penediment de tants anys apressava a la confessió, ni de deixar aquest tema eludit en mans de les dretes. Era una negligència increïble.” Llarga citació de Günter Grass, i més citacions que afegiré. En efecte, ha estat una negligència increïble, i mai no s'havia hagut de deixar aquest tema en mans de les dretes. El tema és terrible, i només fa pocs anys que pareix que és possible mirar-lo de cara. Sense comptar que, fora d'Alemanya, ni se'n parla mai ni desperta cap simpatia, ni se li aplica el concepte de “solidaritat”, ni res de res, ni es coneix. El tema és doble, si voleu. D'una banda, l'horror innecessari dels bombardeigs massius dels aliats sobre tantes ciutats alemanyes, l'arrassament de Dresden, les desenes de milers de cremats vius a Hamburg amb bombes incendiàries, un terror que no sé si va acurtar la guerra (la bomba d'Hiroshima segur que sí, però d'aquesta tothom parla cada any amb simpatia per les víctimes) però que certament va estendre a l'infinit el patiment dels innocents. Passa en totes les guerres, però en aquesta passà molt més del que calia. D'altra banda, l'altre horror oblidat, desconegut fora d'Alemanya, negat fins i tot pels russos o pels polonesos que se'n van beneficiar: la ferocitat brutal de les tropes soviètiques quan entraren en terra alemanya, la fugida de milions de civils dels territoris de l'est, les morts i violacions i els saqueigs i les destruccions salvatges. I com a resultat, entre dotze i quinze milions de refugiats, escapats de terres que havien estat germàniques durant segles i segles, de Prússia i de Pomerània, o de la terra dels Sudets, en la més gran migració forçada de la història moderna d'Europa. Però ja se sap que, d'això, no se n'ha de parlar perquè tots els alemanys eren nazis i tot el que els va passar s'ho havien ben guanyat, i perquè parlar d'aquells milions de fugitius miserables que van perdre la casa i la terra i el país és donar raons a la dreta i als sentiments de revenja. D'altres desposseïts es pot parlar, dels alemanys no. I contra això s'alça la veu de Günter Grass, home radicalment d'esquerra, nascut i criat a Danzing, ara Gdansk, on ja no queden alemanys.

I escriu també de les imatges que mostraven “com soldats russos violaven tantes i tantes dones alemanyes, després les mataven a colps i les clavaven a la porta dels graners. Tancs

T-34 havien atrapat i esclafat fugitius. Hi havia morts a trets al terra dels jardins de davant de les cases i a les cunetes”. I escriu que el terror va desfermar a la Prússia Oriental “una fugida massiva que a mitjan gener, des del començament de la gran ofensiva soviètica, es convertí en pànic. Amb l'èxode per terra començà la mort a les cunetes. Sóc incapaç de descriure-ho. Ningú no n'és capaç”. Una part dels refugiats arribà als ports del Bàltic, a Dantzig o a Gotenhafen, i molts milers s'embarcaren en tota mena de vaixells. Com el Wilhelm Gustloff, on dotze mil persones, estibades entre el fred i la misèria, van naufragar el 30 de gener del 1945 pels torpedes d'un submarí soviètic. I aquest és el tema de la novel·la *Com els crancs*, de Günter Grass, on resulta que el protagonista i narrador, nascut justament en l'hora en què sa mare se salvà d'aquell naufragi (naufragi amb més morts que el del Titànic, però no tan famós...) acaba patint per un fill adolescent, intel·ligent i neonazi obsessiu. La moral d'aquesta història és que la història és la que és, i amagar-la, o camuflar de través com els crancs, pot resultar fatal.

“I escriu també de les imatges que mostraven ‘com soldats russos violaven tantes i tantes dones alemanyes, després les mataven a colps i les clavaven a la porta dels graners. Tancs T-34 havien atrapat i esclafat fugitius. Hi havia morts a trets al terra dels jardins de davant de les cases i a les cunetes’”